

قانون اساسی شوروی

[مصوب کنگره هشتم (فوق العاده) دسامبر ۱۹۳۶]

انتشارات نویدنو [بهار ۱۳۹۷]

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

فهرست

۵	پیش در آمد
۶	مقدمه مترجمان
۹	اعلامیه ی حقوق خلق زحمتکش و استثمار شده، به تاریخ ۴ (۱۷) ژانویه ۱۹۱۸*
۹	فصل اول
۹	فصل دوم
۱۰	فصل سوم
۱۱	فصل چهارم
۱۲	توضیحی بر کتاب دوم
۱۵	ضمیمه دوم
۱۵	قانون اساسی اتحاد جماهیر سوسیالیستی مصوب ۳۱ ژانویه ۱۹۲۴*
۱۵	بخش اول
۱۵	بیانیه تاسیس اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۱۸	بخش دوم
۱۸	میثاق تاسیس اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۱۸	فصل اول
۱۸	اختیارات ارگان های عالی قدرت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۲۱	فصل دوم
۲۱	حقوق خلق های جمهوری های عضو اتحاد و تابعیت فدرال
۲۱	فصل سوم

۲۱	کنگره ی شوراهاى اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۲۳	فصل چهارم
۲۳	کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۲۷	فصل پنجم
۲۷	هیئت رئیسه ی کمیته اجرائی مرکزی جمهوری های شوروی سوسیالیستی
۲۹	فصل ششم
۲۹	شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۳۱	فصل هفتم
۳۱	دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۳۴	فصل هشتم
۳۴	کمیساریاهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۳۷	فصل نهم
۳۷	اداره کل سیاسی متحد دولتی
۳۸	فصل دهم
۳۸	جمهوری های عضو اتحاد
۳۹	فصل یازدهم
۳۹	آرم، پرچم و پایتخت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۴۰	ضمیمه سوم
۴۰	قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۴۰	فصل اول
۴۰	سازمان اجتماعی

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

۴۳	فصل دوم
۴۳	سازمانهای دولتی
۴۹	فصل سوم
۴۹	مقامات عالی قدرت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۵۳	هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۵۷	فصل چهارم
۵۷	مقامات عالی قدرت دولتی جمهوری های متحده
۵۸	فصل پنجم
۵۸	مقامات اداره امور دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
۶۴	فصل ششم
۶۴	مقامات اداره امور دولتی جمهوری های متحده
۶۶	فصل هفتم
۶۶	مقامات عالی قدرت دولتی جمهوری های خودمختار شوروی سوسیالیستی
۶۷	فصل هشتم
۶۷	مقامات محلی قدرت دولتی
۶۸	فصل نهم
۶۸	دادرسی و دادستانی
۷۱	فصل دهم
۷۱	حقوق و وظایف اساسی اتباع
۷۶	فصل یازدهم

۷۶	سیستم انتخابات
۷۸	فصل دوازدهم
۷۸	نشان، پرچم، پایتخت
۷۸	فصل سیزدهم
۷۸	ترتیب تغییر دادن قانون اساسی

نویسنده

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

پیش در آمد

قانون اساسی بیان حقوقی روابط و ضوابط کلی حاکم برکشور است . قانون اساسی اتحاد شوروی در نوع خود اولین قانون اساسی در تاریخ بشر پس از تحولی انقلابی در روابط اجتماعی ، سیاسی و اقتصادی است . این قانون آئینه تمام نمای ایده ها و آرمان هایی است که قرار بود انقلابیون برای اولین بار به اجرا در آورند . این قانون در زمان خود خرق عادت موجود در هستی جهان و اولین قانون بازتاب دهنده خواست ها ، چشم اندازها و هدف های زحمتکشان جامعه بود.مترقی ترین قانون اساسی در آن زمان و در ادامه زمان از بدو استقرار جمهوری های شورایی در جهان بود و هست . بی خیری بخش بزرگی از مبارزان راه رهایی از مفاد و خواسته های این قانون و سم پاشی های شوروی ستیز حاکم بر رسانه ها و نهاد های مسلط سرمایه داری جهانی توجه دوباره به این سند « جمهوری شوراهای نمایندگان کارگران ، سربازان و دهقانان » را برای مبارزان راه رهایی و سوسیالیسم الزامی می سازد .

تحریریه نویدنو

مقدمه مترجمان

نظام سرمایه‌داری در باتلاق بحران ساختاری برای نجات خود بیهوده دست و پا می‌زند و هر چه بیشتر در این بحران فرو می‌رود.

جهان در تلاطم است و چشم‌انداز یک تغییر و تحول بنیادی در کشورهای امپریالیستی و در نتیجه، در جهان اقتصادی این کره خاکی که با پای نظامی راه می‌رود، بروشنی در چشم‌انداز است.

تمام جنگها و یغماگریهای دول امپریالیستی، تلاشها، حيله‌گريها و مکاری‌های گماشتگان سرمایه، مداحی‌ها و وراجی‌های نظریه‌پردازان مرتجع و مزدور سرمایه‌داری نتیجه معکوس بجا گذاشته است.

فاشیسم بمثابه خطرناک‌ترین مولود دیکتاتوری خونین سرمایه‌داری اگر چه در جنگ جهانی دوم و در جنگ کبیر میهنی با قدرت لایزال ارتش کارگران و دهقان- ارتش سرخ نابود و تار و مار گردید، اما، با شروع بحران دمافزون سرمایه‌داری مجدداً امپریالیسم آنرا دوباره سامان داد و بیش از دو دهه است که چهارنعل می‌تازد.

در دوره کمتر از دو دهه پس از قلع و قمع باقی مانده دستاوردهای خارق‌العاده انقلاب کبیر اکتبر برهبری لنین و سازندگی‌های سوسیالیستی اعجاز‌انگیز دوره درخشان رهبری استالین در اولین کشور سوسیالیستی تاریخ- در زادگاه شوراه- بشریت جهان دو باره به حقانیت عدالت اجتماعی و بی‌بدیلی سوسیالیسم مطمئن گردید.

نفرت و خصومت طبقاتی ستم‌دیدگان جهان نسبت به نظام انگلی سرمایه‌داری شدت دمافزونی گرفته و امروز شعار «یا سوسیالیسم یا

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

بربریت» بار دیگر با وضوح تمام عینیت یافته و در سرلوحه برنامه مبارزاتی کارگران، دهقانان و سایر استثمارشوندگان و همه ملل تحت ستم استعمار قرار گرفته است.

بشریت آرام آرام از زیر آوار شکست سنگین سالهای ۹۰، عبارت باز هم دقیق‌تر، سالهای ۵۰ قرن گذشته، سالهای سلطه رویزیونیسم خروشچوفی بر ارکان حزبی و دولتی اتحاد شوروی سر برمی‌آورد. کشته پیشینیان کمونیستها، بخصوص، حزب بلشویک لنینی باز هم جوانه زده، دور نیست که شکوفان گردد و به بار نشیند.

اینک ایجاد سوسیالیسم بمثابه یگانه بدیل سرمایه‌داری و راه نجات بشریت، به خواست و آرزوی میلیاردها انسان تبدیل گردیده و می‌رود که دفتر سپاه سرمایه‌داری را برای همیشه ببندد و به آرشیو تاریخ بسپارد.

در شرایط و اوضاع کنونی جهان، که نبرد نهائی بین کار و سرمایه درگرفته، بر رزمندگان جبهه کار است که از دستاوردها و تجارب غنی همه کمونیستهای جهان، بویژه بلشویکهای لنینی، اولین سازندگان سوسیالیسم، که امپراتوری نیمه سرمایه‌داری- نیمه دهقانی و همزمان امپریالیستی روسیه را با خیش چوبی در کشاورزی و در تکنیک با «آچار معروف روسی» تحویل گرفت و در طول کمتر از سه دهه با فن‌آوری اتم، در مقابل هیروشیما و ناکازاکی تحویل دادند، بیاموزند.

قانون اساسی اتحاد شوروی سوسیالیستی، مشهور به قانون اساسی استالینی اتحاد شوروی، یکی از آن دستاوردهای خارق‌العاده و یگانه سند کامل حقوقی تاکنونی تاریخ بشریت است که شرایط امروزی مبارزه

جهانی علیه سرمایه توجه به مفاد آن را ضرورت ساخته است.

بر همین اساس، ما بابتکار و بازنویسی «سپیده» و ویراستاری و تطبیق ترجمه آن با متن اصلی توسط ا. م. شیری، که ضرورت ترجمه مجدد، تصحیح و تسلیس بخش‌های قابل ملاحظه آن از سوی وی را ایجاب نمود، مصمم شدیم نسخه الکترونیکی این قانون اساسی مشتمل بر سه ضمیمه و توضیحاتش را که در طول سی سال (از سال ۱۹۱۸ - ۱۹۲۴ و ۱۹۳۶ - ۱۹۴۸) تکوین و تکامل یافت و به حد بلوغ رسید، آماده نموده و در اختیار پیکارگران جبهه کار و همه انقلابیون عدالت‌خواه قرار دهیم.

باشد که در راستای تنظیم برنامه‌های نزدیک و دور مبارزان عدالت اجتماعی مثمر ثمر واقع گردد!

قانون اساسی اتحاد شوروی سوسیالیستی را در ادامه ملاحظه فرمائید.

علی آهنگار
ا.م. شیری

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

ضمیمه اول قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
اعلامیه ی حقوق خلق زحمتکش و استثمار شده، به تاریخ ۴(۱۷) ژانویه

*۱۹۱۸

فصل اول

۱- روسیه به صورت «جمهوری شوراهای نمایندگان کارگران، سربازان و دهقانان» اعلام می گردد. تمامی قدرت مرکزی و محلی متعلق به این شوراهاست.

۲- جمهوری شوروی روسیه بر اصل اتحاد آزادانه ی ملل آزاد در فدراسیونی متشکل از جمهوری های ملی و شوروی پایه گذاری شده است.

فصل دوم

سومین کنگره ی سرتاسری شوراهای نمایندگان کارگران و سربازان و دهقانان روسیه، اساساً به قصد محو هرگونه استثمار انسان از انسان، الغاء کامل تقسیم جامعه به طبقات مختلف، سرکوب کلیه ی استثمارگران با تمام قدرت، برپایی سازمان سوسیالیستی جامعه و پیروز ساختن سوسیالیسم در تمام کشورها، تصمیمات زیر را اتخاذ می نماید.

الف) به منظور اجتماعی کردن زمین، مالکیت خصوصی آن الغاء میگردد. تمام زمین ها جزو اموال ملی اعلام شده و بر اساس تقسیم مساوی حق بهره برداری بدون هیچگونه بازپرداختی، به زحمتکشان واگذار میگردد.

ب) به عنوان نخستین گام در راه انتقال کامل کارگاه ها، کارخانجات، معادن، خطوط آهن و دیگر وسایل تولید و حمل و نقل به مالکیت جمهوری

کارگری و دهقانی شوراها، کنگره قانون شورایی کنترل کارگری و [تشکیل] شورای عالی اقتصاد ملی را به منظور تضمین قدرت کارگران بر استثمارگران تصویب مینماید.

ج) کنگره به عنوان یکی از شرایط رهایی توده های زحمتکش از زیر یوغ سرمایه داری، انتقال کلیه ی بانک ها را به دولت کارگران تصویب می نماید.

د) به منظور از میان برداشتن عناصر طفیلی جامعه و سازماندهی اقتصاد کشور، انجام کار اجباری برای همگان برقرار میشود.

هـ) به منظور تضمین قدرت کامل توده های زحمتکش و از میان برداشتن کلیه ی امکانات اعاده قدرت استثمارگران، کنگره فرمان به تسلیح کارگران، تشکیل ارتش سرخ سوسیالیستی کارگران و دهقانان و خلع سلاح کامل طبقات مالک می دهد.

فصل سوم

۱- سومین کنگره ی شوراها ضمن ابراز تصمیم خلل ناپذیر خود مبنی بر رهاسازی بشریت از چنگال سرمایه ی مالی و امپریالیسم که در طول این جنگ (جنایت بارترین جنگها) زمین را غرق در خون ساخته اند با سیاست متخذه از سوی قدرت شوراها در مورد فسخ عهدنامه های محرمانه، سازماندهی گسترده ترین نوع برادری با کارگران و دهقانان ارتش هایی که اکنون درگیر جنگ هستند، و دستیابی به صلح دمکراتیک از طریق تدابیر انقلابی، یعنی صلح بدون الحاق و غرامت گیری، و بر اساس حق خلقها برای تعیین آزادانه ی سرنوشت خود کاملاً همراهی می نماید.

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

۲- در راستای همین هدف، سومین کنگره ی شوراهای بر طرد کامل سیاست وحشیانه ی تمدن بورژوازی تأکید می نماید؛ تمدنی که برای رفاه استثمارگران چند ملیت برگزیده و به انقیاد کشیدن صدها میلیون کارگر در آسیا، و بطور کلی در مستعمرات و سرزمین های کوچک مبتنی است.

سومین کنگره از سیاست شورای کمیسرهای خلق مبنی بر اعلام استقلال کامل فنلاند، اقدام به خارج ساختن نیروها از ایران، و اعطای حق کامل تعیین آزاده ی سرنوشت خود به ارمنستان، استقبال می نماید.

سومین کنگره سراسری شوراهای روسیه فانون مربوط به الغاء وام های منعقد شده در زمان حکومت تزار و لغو مالکیت های مالکی و بورژوازی را همچون اولین ضربه به سرمایه های بین المللی مالی و بانکی تلقی می نماید و اطمینان می بخشد که تا هنگام پیروزی کامل شورش بین المللی کارگران علیه یوغ سرمایه همچنان راه خویش را با عزمی راسخ ادامه خواهد داد.

فصل چهارم

سومین کنگره سراسری شوراهای نمایندگان کارگران، سربازان و دهقانان روسیه بر این نکته ارج می نهد که در این هنگام که نبرد سرنوشت ساز خلق بر علیه استثمارگران خود در جریان است، هیچ یک از این

استثمارگران جایی در هیچیک از سازمان های قدرت ندارند. قدرت می بایست کاملاً و منحصر در دست توده های زحمتکش و مراجع نمایندگی آن ها، یعنی شوراهای نمایندگان کارگران، سربازان و دهقانان باشد. ضمن تلاش برای ایجاد اتحادی حقیقتاً آزاد و ارادی و در عین حال، کامل و مستحکم در میان طبقات زحمتکش تمام ملت های روسیه، سومین کنگره صرفاً به وضع اصول اساسی فدراسیون جمهوری های شورایی روسیه پرداخته و به کارگران و دهقانان هر یک از ملت ها اختیار میدهد تا در کنگره ی ملی شوراهای خویش که حائز صلاحیت کامل می باشد، به طور آزادانه تصمیم بگیرند که آیا مایل به شرکت در حکومت فدرال و دیگر نهادهای فدرال شوروی می باشند، و اگر پاسخ مثبت است بر چه اساسی.

* به نقل از کتاب:

Constitution(lois fondamentales de L.U.R.S. F. S. R., Paris,
Bureau de Edition, 1935

توضیحی بر کتاب دوم

در بخش حاضر از کتابی که در دست دارید، اسناد شایان توجهی درج گردیده است که دسترسی به آن ها جهت بررسی بیشتر در ضمیمه «اعلامیه ی حقوق خلق زحمتکش و استثمارشده» است که موریس دوورژه در کتاب Droit Constitutionnet et Institiions Politique (حقوق اساسی نهادهای سیاسی) آن را به عنوان نخستین قانون اساسی کشور شوروی منظور نموده است. شاید دلیل انتخاب دوورژه این باشد که آنچه

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

معمولاً به عنوان اولین قانون اساسی اتحاد شوروی مورد اشاره قرار می‌گیرد، در واقع قانون اساسی «جمهوری سوسیالیستی فدرال روسیه شوروی» مصوب پنجمین کنگره ی شورای روسیه در تاریخ دهم ژوئیه ۱۹۱۸ است نه قانون اساسی اتحاد شوروی سوسیالیستی؛ اما از آنجا که اعلامیه ی فوق الذکر در واقع خط مشی دولت شوروی را تا قبل از تصویب قانون اساسی در سال ۱۹۲۴ مشخص می‌سازد، لذا می‌توان آن را به عنوان نخستین قانون اساسی اتحاد شوروی به شمار آورد.

ضمیمه دوم، قانون اساسی ۱۹۲۴ اتحاد شوروی است که تدوین آن پس از تاسیس کشور اتحاد شوروی سوسیالیستی در سال ۱۹۲۲ ضرورت یافته بود. این قانون که توسط کمیسیون منتخب اولین کنگره ی شورای اتحاد جماهیر شوروی تهیه و تدوین شده، مصوب دومین کنگره ی شورای اتحاد شوروی در تاریخ ۲۱ ژانویه ۱۹۲۴ می‌باشد. دو ضمیمه ی اول، از متن فرانسه ترجمه شده است که در این رابطه لازم است از جناب آقای دکتر پرویز علوی به واسطه ی بازخوانی ترجمه‌ها و ارائه راهنمایی‌های سودبخش سپاسگزاری نمایم.

ضمیمه سوم یعنی قانون اساسی ۱۹۴۸ اتحاد شوروی در اساس همان قانون اساسی سال ۱۹۳۶ این کشور است که به قانون اساسی استالین مشهور می‌باشد. ظاهراً علت این انتساب دو چیز است.

(الف) آنکه ریاست کمیسیون تدوین کننده ی طرح این قانون با استالین بوده و دیگر آنکه جنگل‌ها، منابع زیرزمینی، آب‌هایی که اهمیت ملی دارند، تمامی احشام و کلیه ی ابزارآلات، همچنین کلیه ی خالصه جات

دولتی و کلیه ی تأسیسات کشاورزی نمونه، به عنوان اموال ملی اعلام می شوند.

ب) در تمام طول دوران استالین در شوروی، قانون مزبور به عنوان قانون اساسی این کشور رسمیت داشته است. علت درج قانون اساسی سال ۱۹۴۸ به جای قانون سال ۱۹۳۶ در کتاب حاضر آن است که قانون مزبور ضمن آنکه جوهره و چارچوب قانون اساسی سال ۱۹۳۶ را در خود دارد، حاوی تغییرات مهمی که در فاصله ی این سال‌ها در قانون اساسی اتحاد شوروی رخ داده است، نیز میباشد. از جمله مهمترین موارد این تغییرات اولاً، باید به پیوستن دولت های بالتیکی استونی، لیتونی و لیتوانی به عنوان جمهوری های متحد به اتحاد شوروی اشاره کرد که در سال ۱۹۴۰، یعنی در خلال دوره ی {پیمان عدم تجاوز میان آلمان نازی و اتحاد جماهیر شوروی، زیر عکس لنین بامضای مولوتوف در سال ۱۹۳۹ صورت گرفته است}. ثانیاً، در سال ۱۹۴۴ به جمهوری های متحد، حق تشکیل کمیساریای روابط خارجی و دفاع اعطاء شد. همچنین در تاریخ ۱۵ مارس ۱۹۴۶ شورای کمیسرهای خلق در قانون اساسی به شورای وزیران تغییر نام یافت. در مورد نحوه ی عبارت بندی متن ترجمه ی این قانون لازم به ذکر است که مبنای کار، ترجمه ای بوده است که از سوی بنگاه انتشارات خارجی اتحاد شوروی بچاپ رسیده و لذا، سیاق عبارات اندکی غریب به نظر خواهد رسید، ولی از طرفی حفظ قالب مزبور ما را در حال و هوای همان سال‌ها قرار خواهد داد.

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

ضمیمه دوم

قانون اساسی اتحاد جماهیر سوسیالیستی مصوب ۳۱ ژانویه ۱۹۲۴*
کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی ضمن اعلام غیرقابل نقض بودن اصول قدرت شوراها و مطابق با تصمیم اولین کنگره ی شوراها ی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و میثاق تاسیس اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی متخذه در نخستین کنگره ی شوراها ی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، برگزار شده در ۳۰ دسامبر ۱۹۲۲ در مسکو، و با در نظر گرفتن اصلاحات و تغییرات ارائه شده از سوی کمیته های اجرائی مرکزی جمهوری های عضو اتحاد مقرر می دارد که:
قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، از بیانیه ی تاسیس اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و میثاق تاسیس اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تشکیل یافته است.

بخش اول

بیانیه تاسیس اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

از بدو تشکیل اتحاد جمهوری های شوروی، تمامی دولت های جهان به دو اردوگاه تقسیم میشوند: اردوگاه سرمایه داری و اردوگاه سوسیالیسم. در اردوگاه سرمایه داری چیزی جز نفرت ملی و نابرابری، بردگی، استعمار و میهن پرستی متعصبانه، سرکوب ملیتها و نسل کشی، سفاکی امپریالیست ها و جنگ وجود ندارد. [اما] در اردوگاه سوسیالیسم، اعتماد متقابل و صلح، آزادی ملی و برابری، همزیستی مسالمت آمیز و همکاری برادرانه ی خلق ها وجود دارد.

به نقل از کتاب:

Constitution(lois fondamentales de L.U.R.S. F. S. R., Paris, Bureau
de Edition, 1935

ضمنا اصلاحات و اضافات صورت گرفته در ۲۶ آوریل ۱۹۳۷ و ۱۷ مارس
۱۹۳۱ نیز در متن درج شده است.

کوشش‌هایی که جهت حل مسئله ملیت‌ها از طریق تلفیق رشد آزاد
خلق‌ها با نظام استثمار انسان از انسان توسط سرمایه‌داری صورت
گرفته در طول ده‌ها سال، نه تنها بی‌نتیجه بوده، بلکه برعکس، کلاف
سردرگم تضاد ملت‌ها را بیش از پیش به هم پیچیده کرده و حتی
موجودیت سرمایه‌داری را نیز تهدید می‌کند. بورژوازی نشان داد که از
سازمان‌دادن همکاری میان خلق‌ها ناتوان است. تنها در اردوگاه‌شورها
و در شرایط دیکتاتوری پرولتاریا که اکثریت مردم را گرد خود فراهم آورده
است، محو ریشه‌ای محرومیت ملت‌ها و ایجاد جوّ اعتماد متقابل و
استقرار پایه‌های همکاری برادرانه خلق‌ها امکان پذیر گشته است.

دقیقا همین شرایط بود که به جمهوری‌های شوروی امکان داد تا
تهاجمات امپریالیست‌های تمام جهان (چه داخلی و چه خارجی) را دفع
کنند و باز، همین شرایط اجازه داد تا این جمهوری‌ها جنگ داخلی را از
میان برداشته، موجودیت خود را حفظ کنند و در مقام بنای اقتصاد صلح
آمیز برآیند.

اما سالهای جنگ در این رهگذر چندان بی‌تاثیر نبود. بایر شدن مزارع،
کاهش فعالیت کارخانه‌ها، اضمحلال نیروهای تولیدی و منابع اقتصادی،

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

همگی از نتایج جنگ بوده و موجب نارسایی کوشش های جداگانه ی جمهوری های مختلف در زمینه ی سازندگی اقتصادی می شوند. تا زمانی که این جمهوری ها به صورت جدا از هم بمانند، تجدید بنای اقتصاد ملی غیرممکن است.

از طرف دیگر، بی ثباتی اوضاع بین المللی و خطر تهاجمات جدید، ایجاد یک جبهه ی واحد از جمهوری های شوروی را در قبال محاصره ی سرمایه داری اجتناب ناپذیر می سازد.

همین ساختار قدرت شوراهای که به جهت سرشت طبقاتی خود، بین المللی می باشد، عاقبت توده های زحمتکش جمهوری های شوروی را به سوی اتحاد در یک خانواده ی واحد سوسیالیستی سوق میدهد.

تمامی این شرایط به طور مطلق اجتماع جمهوری های شوروی را در یک دولت واحد فدرال ایجاب می کند؛ دولتی که در عین حال قادر به تامین امنیت خارجی، پیشرفت اقتصاد داخلی و رشد آزادانه ی خلق ها می باشد. خواست خلق های جمهوری های شوروی که به تازگی در کنگره ی شوراهای خود اجتماع کرده و متفقا تصمیم به بنیانگذاری اتحاد جماهیر شوروی گرفتند، بیانگر این امر است که این اتحاد یقینا اجتماعی آزاد از خلق هایی با حقوق برابر بوده و به هر یک از جمهوری ها این اطمینان داده می شود که می توانند آزادانه از اتحاد جدا شوند و کلیه ی جمهوری های شوروی که در حال حاضر وجود دارند و یا در آینده تشکیل خواهند شد، می توانند به عضویت این اتحاد درآیند؛ و همچنین، این دولت جدید فدرال شایستگی آن را دارد که اصول همزیستی مسالمت آمیز و همکاری

برادرانه ی خلق ها را که از ماه اکتبر ۱۹۱۷ برقرار گردیده، به اجرا گذارد و نیز این اتحاد سد محکمی در مقابل سرمایه داری جهانی خواهد بود و گام قاطع و نوینی است در جهت اتحاد کارگران تمامی کشورها در یک جمهوری شوروی سوسیالیستی جهانی.

بخش دوم

میثاق تاسیس اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

جمهوری سوسیالیستی فدراتیو شوروی روسیه، جمهوری سوسیالیستی شوروی اوکراین، جمهوری سوسیالیستی شوروی روسیه ی سفید، جمهوری سوسیالیستی فدراتیو شوروی ماوراء قفقاز (شامل جمهوری سوسیالیستی شوروی آذربایجان، جمهوری سوسیالیستی شوروی گرجستان، و جمهوری سوسیالیستی شوروی ارمنستان)، جمهوری سوسیالیستی شوروی ترکمنستان، جمهوری سوسیالیستی شوروی ازبکستان، جمهوری سوسیالیستی شوروی تاجیکستان، در یک دولت فدرال به نام اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به هم می پیوندند.

فصل اول

اختیارات ارگان های عالی قدرت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

اصل ۱- انجام امور زیر بر عهده ی ارگان های عالی اتحاد جمهوری سوسیالیستی است:

الف) نمایندگی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در روابط بین المللی، برقراری کلیه ی روابط دیپلماتیک، عقد معاهدات سیاسی و سایر قراردادهای دولت های مختلف؛

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

ب) اصلاح و تغییر مرزهای خارجی اتحاد، و حل و فصل مسائل مربوط به تعیین مرزها بین **جمهوری ها** عضو اتحاد؛

پ) عقد پیمان های **مربوط** به پذیرش جمهوری های جدید در اتحاد؛
ت) اعلان جنگ و انعقاد قرارداد صلح؛

ث) انعقاد استقراض **سوار** و **لحا** اتحاد جماهیر **شوروی**
سوسیالیستی و تامین اعتبار وام های خارجی و داخلی جمهوری های عضو اتحاد؛

ج

ر) وضع یک نظام پولی و اعتباری یکپارچه؛

ز) وضع اصول کلی بهره برداری از زمین و حق انتفاع از درآمد آن، و نیز استفاده از منابع زیرزمینی، جنگل ها و آب در تمامی قلمرو اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛

ژ) وضع قوانین فدرال در زمینه ی مهاجرت میان جمهوری های عضو و ایجاد یک بنیاد مهاجرت؛

س) وضع اصول سازمان و رویه ی قضایی و نیز وضع اصول قانونگذاری مدنی و کیفری؛

ش) وضع قوانین اساسی در زمینه ی کار؛

ص) وضع اصول کلی در خصوص دادرسی عمومی؛

ض) وضع تدابیر کلی در زمینه ی حفظ بهداشت عمومی؛

ط) وضع نظام اوزان و مقادیر؛

ظ) تنظیم آمار فدرال؛

ع) تعیین قوانین اساسی در خصوص تابعیت فدرال و حقوق خارجیان؛

غ) اجرای حق عفو عمومی در تمامی قلمرو اتحاد؛

ف) الغاء مصوبات کنگره ی شوراها و کمیته های اجرایی مرکزی جمهوری های عضو که مغایر با قانون اساسی حاضر باشد؛

ق) رسیدگی به کلیه ی مسائل متنازع فیه [مورد اختلاف] میان جمهوری های عضو؛

اصل ۲- تصویب و تغییر اصول بنیادین قانون اساسی حاضر منحصر در صلاحیت کنگره ی شوراهای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی است؛

فصل دوم

حقوق خلق های جمهوری های عضو اتحاد و تابعیت فدرال

اصل ۲- حاکمیت جمهوری های عضو اتحاد به جز محدودیت های مقرر در قانون اساسی حاضر، و تنها در مسائلی که در صلاحیت اتحاد گذاشته شده است، هیچگونه محدودیت دیگری ندارد. قطع نظر از این محدودیت ها، هریک از جمهوری های عضو، قدرت دولتی خود را به گونه ای مستقل اعمال می نماید. اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی حافظ حقوق حاکمیت جمهوری های عضو است.

اصل ۴- هر یک از جمهوری های عضو، حق خروج آزادانه از اتحاد را برای خود محفوظ می دارد.

اصل ۵- جهت هماهنگی با قانون اساسی حاضر، جمهوری های عضو تغییراتی در قوانین اساسی خود می دهند.

اصل ۶- قلمرو جمهوری های عضو اتحاد، بدون موافقت آن ها تغییر نخواهد کرد؛ همچنین جهت تغییر، محدودسازی یا لغو اصل ۴، موافقت کلیه ی جمهوری های شرکت کننده در اتحاد ضروری است.

اصل ۷- برای تمامی شهروندان جمهوری های عضو اتحاد، تنها یک تابعیت واحد فدرال مقرر می شود.

فصل سوم

کنگره ی شوراهای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

اصل ۸- ارگان عالی قدرت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، کنگره ی شوراها، و در فاصله ی میان اجلاس های کنگره ی شوراها، کمیته ی

اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، متشکل از شورای اتحاد و شورای ملیت هاست.

اصل ۹- کنگره ی شوراهای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از نمایندگان شوراهای شهری و شوراهای مناطقی از نوع شهر به قرار یک نماینده در ازاء هر ۲۵۰۰۰ نفر رأی دهنده، و نمایندگان شوراهای روستایی به قرار یک نماینده در

نویسنده

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

سوسیالیستی با پیشگامی خود این کمیته، بنا به درخواست شورای اتحاد، شورای ملیت ها و یا دو جمهوری عضو تشکیل می گردد.

اصل ۱۲- چنانچه شرایط استثنایی مانع از برگزاری کنگره ی شوراهای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در موعد مقرر گردد، کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی حق دارد که تشکیل کنگره را به بعد موکول کند.

فصل چهارم

کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

اصل ۱۳- کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مرکب از شورای اتحاد و شورای ملیت هاست.

اصل ۱۴- کنگره ی شوراهای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی اعضای شورای اتحاد را از میان نمایندگان جمهوری های عضو به نسبت جمعیت جمهوری ها و به تعداد تعیین شده از سوی کنگره انتخاب می نمایند.

اصل ۱۵- شورای ملیت ها از نمایندگان جمهوری های شوروی سوسیالیستی عضو و جمهوری های خودمختار به قرار پنج نماینده برای هر جمهوری، و نیز نمایندگان مناطق خودمختار به قرار یک نماینده برای هر منطقه تشکیل می یابد. ترکیب شورای ملیت ها کلاً توسط کنگره ی شوراهای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تصویب میگردد.

اصل ۱۶- شورای اتحاد و شورای ملیت ها کلیه ی فرامین، قوانین و مصوباتی را که از سوی هیئت رئیسه ی کمیته ی اجرائی مرکزی، شورای

کمیسره‌های خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، کمیته‌های اجرائی مرکزی جمهوری‌های عضو به آن‌ها تسلیم می‌شود و نیز فرامین، قوانین و مصوباتی را که به ابتکار شورای اتحاد و شورای ملیت‌ها تدوین شده، مورد بررسی قرار می‌دهد.

اصل ۱۷- کمیته‌ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی قوانین، فرامین، مصوبات و آیین‌نامه‌ها را اعلام نموده و امور مربوط به قانونگذاری و اداره‌ی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را متمرکز می‌سازد و حیطه‌ی عمل هیئت رئیسه خود و شورای کمیسره‌های خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را تعیین می‌نماید.

اصل ۱۸- تمامی فرامین و مصوبات، در عین حال که قواعد کلی زندگی سیاسی و اقتصادی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را مشخص می‌سازند و تغییراتی ریشه‌ای در نحوه‌ی عمل‌کرد موجود ارگان‌های عمومی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی ایجاد می‌نمایند، الزاماً مورد بررسی و تصویب کمیته‌ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی قرار می‌گیرند.

اصل ۱۹- تمامی فرامین، مصوبات و آیین‌نامه‌های اعلام شده از سوی کمیته اجرائی مرکزی بلافاصله و به طور الزام آور در تمامی قلمرو اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به اجرا گذاشته می‌شوند.

اصل ۲۰- کمیته‌ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی حق تعلیق یا ابطال فرامین، مصوبات و آیین‌نامه‌های صادره از سوی هیئت رئیسه‌ی خود و کنگره‌ی شوراهای کمیته‌ی اجرائی مرکزی هر یک

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

از جمهوری های عضو اتحاد و سایر ارگان های عالی قدرت در قلمرو اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را دارا میباشد.

اصل ۲۱- نشست های عادی کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی توسط هیئت رئیسه ی آن کمیته حد اقل سه بار در فاصله ی میان اجلاس های عادی کنگره ی شوراهای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برگزار می شود. نشست های فوق العاده ی کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، بنا به تصمیم هیئت رئیسه ی کمیته ی اجرایی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به درخواست هیئت رئیسه ی شورای اتحاد یا هیئت رئیسه ی شورای ملیت ها و نیز بنا به درخواست کمیته ی اجرائی مرکزی هر یک از جمهوری های عضو تشکیل میشود.

اصل ۲۲- لوایح قانونی تحت بررسی کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تنها پس از تصویب شورای اتحاد و شورای ملیت ها و اعلام کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی قدرت قانونی خواهند داشت.

اصل ۲۳- در صورت وجود اختلاف نظر میان شورای اتحاد و شورای ملیت ها، موضوع در یک کمیسیون آشتی که توسط این شوراها منصوب می شود، مطرح می گردد.

اصل ۲۴- در صورت عدم حصول توافق در کمیسیون آشتی، موضوع در نشست مشترک شورای اتحاد و شورای ملیت ها مورد بررسی قرار می گیرد. در صورتی که چه در شورای اتحاد و چه در شورای ملیت ها،

اکثریت آراء بدست نیامد، به درخواست یکی از ارگانها موضوع به تصمیم اجلاسیه ی عادی یا فوق‌العاده ی کنگره ی شوراهای اتحاد شوراهای جماهیر شوروی سوسیالیستی واگذار می‌شود.

اصل ۲۵- شورای اتحاد و شورای ملیت‌ها جهت آماده کردن اجلاسیه های خود، هر یک هیئت رئیسه ای مرکب از نه عضو برای خویش بر می‌گزینند.

اصل ۲۶- ارگان عالی قدرت در فاصله ی نشست های کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، هیئت رئیسه ی کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی است که با ۲۷ عضو توسط کمیته ی اجرائی مرکزی تشکیل می‌شود و در کل شامل هیئت رئیسه های شورای اتحاد و شورای ملیت‌ها می‌باشد. جهت تشکیل هیئت رئیسه ی کمیته ی اجرائی مرکزی و شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی (اصول ۲۶ و ۳۷ قانون اساسی حاضر) نشست مشترکی از شورای اتحاد و شورای ملیت‌ها برای هر یک به طور جداگانه صورت می‌گیرد.

اصل ۲۷- کمیته ی اجرائی مرکزی روسای خود را بر اساس تعداد جمهوری های عضو اتحاد و از میان اعضای هیئت رئیسه ی کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برمی‌گزیند.

اصل ۲۸- کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در مقابل کنگره ی شوراهای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مسئول است.

فصل پنجم

هیئت رئیسه ی کمیته اجرائی مرکزی جمهوری های شوروی

سوسیالیستی

اصل ۲۹- هیئت رئیسه ی کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در فاصله ی زمانی میان اجلاسیه های این کمیته، ارگان عالی قدرت مقننی، اجرائی و اداری اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشد.

اصل ۳۰- هیئت رئیسه ی کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از طریق کلیه ارگان های قدرت بر کاربست قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و اجرای تصویب نامه های کنگره ی شوراها و کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نظارت می نماید.

اصل ۳۱- هیئت رئیسه ی کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی حق تعلیق و ابطال تصویب نامه های شورای کمیسرهای خلق، کمیساریاهای مختلف خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و همچنین تصویب نامه های کمیته های اجرائی مرکزی و شوراها ی کمیسر های خلق جمهوری های عضو را دارد.

اصل ۳۲- هیئت رئیسه ی کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی خلق حق دارد مصوبات کنگره ی شوراها ی جمهوری های عضو را به حالت تعلیق درآورده و سپس جهت رسیدگی و تأیید به کمیته اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی ارائه نماید.

اصل ۲۲- هیئت رئیسه ی کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی فرامین، تصویب نامه ها و آیین نامه ها را صادر نموده، لوایح، فرامین و تصویب نامه های تقدیمی از سوی شورای کمیسرها ی خلق، نهاد های مختلف اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، کمیته های اجرائی مرکزی جمهوری های عضو، هیئت رئیسه های آن ها و دیگر ارگان های قدرت را مورد رسیدگی قرار می دهد.

اصل ۲۴- فرامین و تصویب نامه های کمیته ی اجرائی مرکزی و هیئت رئیسه ی آن و شورای کمیسرها ی خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به زبان های رایج در جمهوری های عضو (روسی، اوکراینی، روسی بالکانی، گرجی، ارمنی، آذری، ازبکی، ترکمنی، تاجیکی [پارسی]) منتشر میشوند.

اصل ۲۵- هیئت رئیسه ی کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از یک طرف مسائل مربوط به مناسبات دوجانبه ی شورای کمیسرها ی خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، و از طرف دیگر مسایل مربوط به روابط متقابل شوراها ی کمیسرها ی خلق جمهوری های عضو با هیئت رئیسه ی آن

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

فصل ششم

شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

اصل ۲۷- شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی ارگان اجرائی و اداری کمیته ی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی می باشد و توسط این کمیته از اعضای زیر تشکیل یافته است:

رئیس شورای کمیسر های خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و شورای کار و دفاع؛

نواب رئیس؛

رئیس کمیسیون برنامه ریزی دولتی،

کمیسر خلق در امور خارجه؛

کمیسر خلق در امور نظامی و دریایی؛

کمیسر خلق در امور تجارت خارجی؛

کمیسر خلق در امور راه و ارتباطات؛

کمیسر خلق در امور حمل و نقل دریایی؛

کمیسر خلق در امور پست و تلگراف؛

کمیسر خلق در امور بازرسی کارگری و دهقانی؛

رئیس شورای عالی اقتصاد ملی؛

کمیسر خلق در امور کشاوری؛

کمیسر خلق در امور کار؛

کمیسر خلق در امور مایحتاج عمومی؛

کمیسر خلق در امور مالی؛

اصل ۲۸- شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در چارچوبی که توسط کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برای آن مشخص می‌شود و مطابق با آیین نامه ی شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، به صدور فرامین و آیین نامه‌های لازم الاجرا در تمامی قلمرو جماهیر شوروی سوسیالیستی می پردازد.

اصل ۲۹- شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی فرامین و تصویب نامه‌های تقدیمی از سوی هر یک از کمیساریاهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی یا از سوی کمیته های اجرائی مرکزی جمهوری های عضو و هیئت رئیسه های آنها را مورد رسیدگی قرار می دهد.

اصل ۴۰- شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از بابت جمیع اقدامات خود در برابر کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و هیئت رئیسه ی آن مسئول است.

اصل ۴۱- تصویب نامه‌ها و آیین نامه‌های شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی ممکن است از سوی کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و هیئت رئیسه ی آن به حالت تعلیق در آمده و یا ابطال شوند.

اصل ۴۲- کمیته اجرائی مرکزی جمهوری های عضو و هیئت رئیسه ی آنها می‌توانند نسبت به فرامین و تصویب نامه های شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی- بدون آنکه وقفه‌ای در اجرای

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

آن پیش آید- نزد هیئت رئیسه ی کمیته اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در خواست رسیدگی نمایند.

فصل هفتم

دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

اصل ۲۲- به منظور استقرار قانونیت انقلابی در قلمرو اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، در جوار کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی یک دیوان عالی با اختیارات زیر ایجاد می گردد:

الف) ارائه ی نظریات ارشادی به دیوان های عالی جمهوری های عضو در خصوص مسائل مربوط به قانونگذاری فدرال؛

ب) بر رسی احکام، آراء و تصمیمات دیوان های عالی جمهوری های عضو حسب پیشنهاد دادستان دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در صورت عدم مطابقت آنها با قوانین فدرال و(یا) در صورت صدمه زدن به منافع سایر جمهوری ها و نیز طرح تقاضای تجدید نظر در احکام، آراء و تصمیمات مزبور در نزد کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛

ج) اعلام نظر در خصوص قانونی بودن تصویب نامه های جمهوری های عضو از نقطه نظر [مطابقت با] فانون اساسی، حسب درخواست کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛

د) حل اختلافات قضایی میان جمهوری های عضو؛

۵) بررسی امور کارمندان عالی رتبه ای که متهم به خیانت در انجام وظایف خود می باشند.

اصل ۴۴- دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از طرق زیر به فعالیت می پردازد:

الف) از طریق هیئت عمومی عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛
ب) از طریق هیئت دادرسی مدنی و هیئت دادرسی کیفری دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛

ج) از طریق هیئت رفع احتیاجات عمومی و حمل و نقل باری؛

ه) از طریق هیئت مربوط به امور حمل و نقل.

اصل ۴۵- هیئت عمومی دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از اعضای زیر تشکیل می یابد: رئیس دیوان عالی، نایب رئیس، روسای هیئت های عمومی دیوان های عالی جمهوری های عضو، رؤسای هیئت های دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی که یکی از آنان نماینده اداره کل سیاسی متحد دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی می باشد. رئیس و نایب رئیس دیوان عالی از سوی هیئت رئیسه ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی منصوب می شوند.

اصل ۴۶- دادستان دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و معاون وی را هیئت رئیسه ی کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، انتخاب می کند. دادستان دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مسئول ارائه ی نظریات در مورد کلیه ی مسائل واقع در حوزه ی صلاحیت دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

سوسیالیستی، دفاع از اتهام در جلسه ی این دیوان و در صورت عدم موافقت با تصمیمات هیئت عمومی دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، پژوهش خواهی نسبت به آن‌ها نزد هیئت رئیسه کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی می باشد.

اصل ۴۷- حق احاله ی مسایل مذکور در اصل ۴۳ جهت بررسی به جلسه ی عمومی دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی فقط از آن کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، هیئت رئیسه ی آن، دادستان دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، دادستان های جمهوری های عضو، و اداره ی کل سیاسی متحد دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی می باشد.

اصل ۴۸- جلسات عمومی دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برای بررسی امور زیر شعب دادرسی ویژه را تشکیل میدهد:

الف) بررسی امور کیفری و مدنی که حائز اهمیت استثنایی بوده و مربوط به دو یا چند جمهوری عضو است، و غیره؛

ب) بررسی جرائم شخصی اعضای کمیته ی اجرائی مرکزی و شورای کمیسر های خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛

دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی امور فوق الذکر را فقط در صورتی مورد بررسی قرار می دهد که کمیته جرائی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی با هیئت رئیسه آن در هر مورد خاص تصمیم ویژه ای پیرامون آن‌ها گرفته باشند.

فصل هشتم

کمیساریاهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

اصل ۴۹- جهت اداره ی مستقیم شعب مختلف ادارات عمومی که جزو قلمرو صلاحیت شورای کمیسریهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مذکور در اصل ۳۷ قانون اساسی حاضر محسوب می گردند، دوازده کمیساریای خلق ایجاد می شود که به موجب مقررات مربوط به کمیساریاهای خلق مصوب کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی انجام وظیفه می نمایند.

اصل ۵۰- کمیساریاهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به دو گروه زیر تقسیم می شوند.

الف) کمیساریاهای خلق فدرال که برای تمامی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی منحصر به فردند؛

ب) کمیساریاهای خلق فدرال اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی.

اصل ۵۱- کمیساریاهای خلق فدرال اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

در امور زیر صلاحیت دارند:

امور خارجه؛

امور نظامی و دریایی؛

خارهی؛ و تجارت

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

اصل ۵۲- کمیساریاهای خلق متحد اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

عبارتند از:

شورای عالی اقتصاد ملی

کمیساریاهای خلق در امور کشاورزی

کار

مایحتاج عمومی

مالی

بازرسی کارگری و دهقانی

اصل ۵۳- هر کمیساریای خلق فدرال اتحاد جماهیر شوروی

سوسیالیستی حق دارد در جمهوری های عضو نمایندگانی داشته باشد

که مستقیماً تابع آن کمیساریا می باشند.

اصل ۵۴- هر کمیساریاهای خلق متحد اتحاد جماهیر شوروی

سوسیالیستی دارای ارگان هایی است که دستوالعمل های آن را در

قلمرو جمهوری مربوطه به اجرا می گذارند. کمیساریاهای خلق این

جمهوری ها، همان نام جمهوری مربوطه را دارند.

اصل ۵۵- در راس هر کمیساریای خلق اتحاد جماهیر شوروی

سوسیالیستی یکی از اعضای شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر

شوری سوسیالیستی قرار دارد.

اصل ۵۶- تحت ریاست هر کمیسر خلق هیئتی تشکیل می گردد که

اعضای آن را شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی

سوسیالیستی انتخاب می نمایند.

اصل ۵۷- هر کمیسر خلق شخصاً حق تصمیم گیری در مورد کلیه ی مسائل مربوط به کمیساریای خود را دارد و آن مسائل را به اطلاع هیئت کمیساریای خود نیز می رساند. اگر هیئت یا برخی از اعضای آن با تصمیم کمیسر خلق موافق نباشند، می توانند بدون آن که وقفه ای در اجرای این تصمیم پیش آورند نسبت به آن نزد شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوری سوسیالیستی درخواست رسیدگی نمایند.

اصل ۵۸- آیین نامه های هر کمیساریای خلق از سوی هیئت رئیسه کمیته اجرائی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی قابل ابطال است.

اصل ۵۹- آیین نامه های کمیساریای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را در صورت تناقض آشکار با قانون اساسی فدرال، با قوانین اتحاد، با قوانین جمهوری های عضو، کمیته های اجرائی مرکزی جمهوری های عضو و هیئت رئیسه های آنها می توانند به حالت تعلیق درآورند. کمیته های اجرائی مرکزی جمهوری های عضو یا هیئت رئیسه های آنها بلافاصله خبر تعلیق آیین نامه ی مزبور را به اطلاع شورای کمیسرهای خلق و کمیسر خلق مربوطه ی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی می رسانند.

اصل ۶۰- کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در برابر شورای کمیسرهای خلق، کمیته ی اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و هیئت رئیسه ی آن مسئول هستند.

فصل نهم

اداره کل سیاسی متحد دولتی

اصل ۶۱- به منظور متحد ساختن تلاش‌های انقلابی جمهوری‌های عضو جهت مبارزه برعلیه ضدانقلاب سیاسی و اقتصادی و برعلیه جاسوسی و باندبازی، در کنار شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی یک اداره ی کل سیاسی متحد دولتی (O.G.P.U) تشکیل می‌گردد و رئیس آن با داشتن حق مشورت، در شورای کمیسرهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی عضویت خواهد داشت.

اصل ۶۲- اداره ی کل سیاسی متحد دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی فعالیت ارگان‌های محلی اداره ی سیاسی (G.P.U) را از طریق نمایندگان خود در شورای کمیسرهای خلق هر یک از جمهوری‌های عضو، رهبری و هدایت می‌نماید و نفوذ خود را مطابق مقررات ویژه مصوب قوه ی مقننه به اجرا می‌گذارد.

اصل ۶۳- نظارت بر قانونی بودن فعالیت‌های اداره ی کل سیاسی متحد دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را دادستان دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بر طبق دستور ویژه کمیته اجرائی مرکزی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برعهده دارد.

ويديو

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

و نیز نمایندگان کمیساریاهای خلق اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در امور خارجه، امور نظامی و دریایی، تجارت خارجی، راه و ارتباطات، حمل و نقل دریایی، پست و تلگراف که البته طبق تصمیم کمیته ی اجرائی مرکزی هر یک از جمهوری های عضو با داشتن حق رأی یا حق مشورت، در شورای مزبور حضور خواهند داشت.

اصل ۶۸- شورای عالی اقتصاد ملی، کمیساریاهای خلق در امور کشاورزی، مایحتاج عمومی، کار، بازرسی کارگری و دهقانی در هر یک از جمهوری های عضو، همگی تابع کمیته ی اجرائی مرکزی و شورای کمیسرهای خلق آن جمهوری هستند.

اصل ۶۹- حق عفو عمومی و نیز حق بخشش و اعاده ی حیثیت شهروندانی که از سوی ارگان های قضایی و اداری جمهوری های عضو محکوم شده اند، به کمیته های اجرائی مرکزی این جمهوری ها تعلق دارد.

فصل یازدهم

آرم، پرچم و پایتخت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

اصل ۷۰- آرم اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نقشی است از یک داس و چکش بر پهنه ی کره ی زمین میان اشعه ی خورشید و در حاله ای از خوشه های گندم با شعار «پرولترهای همه ی کشورها متحد شوید!» که بزبان های رایج در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نگاشته شده است. بخش فوقانی آرم به یک ستاره پنج پر می انجامد.

اصل ۷۱- پرچم اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی عبارتست از یک قطعه ی پارچه چهارگوش سرخ فام یا گلگون که در گوشه ی بالای آن، کنار چوبه ی پرچم تصویر یک داس و چکش زرین، و بر فراز داس و چکش، یک ستاره ی سرخ پنج پر محدود به خطوط زرین نقش است. نسبت عرض به طول آن برابر ۱ به ۲ است.

اصل ۷۲- پایتخت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی شهر مسکو است.

ضمیمه سوم

قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

مشمول بر تغییرات و اضافات مصوبه ی شورای عالی اتحاد جماهیر سوسیالیستی در تاریخ ۲۵ فوریه سال ۱۹۴۸ از روی گزارش کمیسیون تحریریه.

فصل اول

سازمان اجتماعی

اصل ۱- اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی دولت سوسیالیستی کارگران و دهقانان است.

اصل ۲- اساس سیاسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را شوراهای نمایندگان زحمتکشان تشکیل میدهند که در نتیجه ی برانداختن حکومت ملاکین و سرمایه داران و بدست آوردن دیکتاتوری پرولتاریا نشو و نما یافته و مستحکم شده اند.

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

اصل ۳- در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تمام حکومت متعلق به زحمتکشان شهرها و دهات است که شورای نمایندگان زحمتکشان، نمایندگان آنان میباشند.

اصل ۴- اساس اقتصادی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را سیستم سوسیالیستی اقتصاد و مالکیت سوسیالیستی بر آلات و وسائل تولید تشکیل میدهند که در نتیجه ی منحل نمودن سیستم سرمایه داری اقتصاد و الغاء مالکیت شخصی بر آلات و وسایل تولید و از بین بردن استثمار فرد از فرد دیگر مستقر گشته است.

اصل ۵ - مالکیت سوسیالیستی در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی یا بشکل مالکیت دولتی (دارایی تمام خلق) و یا بشکل مالکیت کوپراتیوی و کالخوزی (مالکیت کالخوزی های علیحده و مالکیت شرکتهای کوپراتیوی) میباشد.

اصل ۶ - زمین، ثروت های درونی آن، آبها، جنگلها، کارخانجات، معادن ذغال و فلز، وسائط راه آهن، حمل و نقل آبی و هوایی، بانکها، پست، تلگراف و تلفن، بنگاه های کشاورزی بزرگی که از طرف دولت تشکیل شده اند (ساخوزها، مراکز ماشین آلات کشاورزی و تراکتور و غیره) و همچنین بنگاه ها و مؤسسات شهرداری و منازل و مساکن عمده در شهرها و نقاط صنعتی، ملک دولت یعنی دارایی تمام خلق میباشد.

اصل ۷- بنگاه های اجتماعی در کالخوزها و تشکیلاتهای کئوپراتیوی با حیوانات و لوازم کشاورزی آنها، محصولی که از طرف کالخوزها و تشکیلاتهای کوپراتیوی تولید می شود و همچنین ابنیه اجتماعی آنها،

مالکیت اجتماعی سوسیالیستی کالخوزها و تشکیلاتهای کئوپراتیوی را تشکیل میدهد. طبق نظامنامه آرتل کشاورزی هر خانوار کالخوزی، غیر از درآمد اساسی خود از اقتصاد اجتماعی کالخوز، برای استفاده خصوصی دارای یک قطعه زمین کوچکی در جلو خانه خویش بوده و بعنوان مالکیت خصوصی در این قطعه زمین مجاور خانه دارای یک اقتصاد فرعی، خانه مسکونی، اغنام و احشام، مرغ خانگی و ابزار کوچک کشاورزی میباشد.

اصل ۸ - زمین که در اختیار کالخوزها است مجانا و بلامدت یعنی تا ابد برای استفاده به آنها واگذار شده است.

اصل ۹- طبق قانون، علاوه بر سیستم سوسیالیستی اقتصاد که در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی طرز عمده اقتصاد است، وجود اقتصاد های کوچک انفرادی خود دهقانان و پیشه وران نیز در صورتی که بر پایه زحمت شخصی استوار بوده و از استئمار زحمت دیگران مبرا باشد، مجاز شمرده میشود.

اصل ۱۰- حق مالکیت خصوصی اتباع بر پس اندازها و مداخل دسترنجشان، خانه مسکونی و اقتصاد فرعی خانگی، اشیاء و اثاثیه خانه، لوازم مصرف خصوصی و وسایل راحتی و همچنین حق وراثت مالکیت خصوصی افراد بوسیله قانون حفظ میگردد.

اصل ۱۱- امور اقتصادی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی طبق نقشه دولتی اقتصاد ملی بمنظور ازدیاد ثروت های اجتماعی، ترقی پیوسته سطح مادی و مدنی زحمتکشان، استحکام استقلال اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و تقویت قدرت دفاعی آن تعیین و هدایت میگردد.

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

اصل ۱۲- کار در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی وظیفه و مایه افتخار هر یک از افراد مستعد به کار می‌باشد. طبق این اصل: «هرکسی که کار نمی‌کند، نمیخورد».

در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی این اصل سوسیالیسم عملی می‌گردد: «از هرکس مطابق استعدادش، بهر کس مطابق کارش».

فصل دوم

سازمانهای دولتی

اصل ۱۳- اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی دولت متحده ایست که بر اساس اتحاد داوطلبانه جمهوریهای شوروی سوسیالیستی متساوی الحقوق تشکیل یافته است:

جمهوری فدراتیوی شوروی سوسیالیستی روسیه،

جمهوری شوروی سوسیالیستی اوکراین،

جمهوری شوروی سوسیالیستی بلاروس،

جمهوری شوروی سوسیالیستی ازبکستان،

جمهوری شوروی سوسیالیستی قزاقستان،

جمهوری شوروی سوسیالیستی گرجستان،

جمهوری شوروی سوسیالیستی آذربایجان،

جمهوری شوروی سوسیالیستی لیتوانی،

جمهوری شوروی سوسیالیستی مولداوی،

جمهوری شوروی سوسیالیستی لتونی،

جمهوری شوروی سوسیالیستی قرقیزستان،

جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان،
جمهوری شوروی سوسیالیستی ارمنستان،
جمهوری شوروی سوسیالیستی ترکمنستان،
جمهوری شوروی سوسیالیستی استونی،

اصل ۱۴- اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به وسیله مقامات عالی قوه حاکمه و مقامات اداره امور دولتی خود دارای اختیارات ذیل می باشد:

الف) نمایندگی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در مناسبات بین المللی با دول دیگر، برقراری ترتیب عمومی برای مناسبات جمهوری های متحده با دول خارجی؛

ب) مسایل مربوط به جنگ صلح؛
ج) قبول جمهوری های جدید در جرگه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛

د) نظارت در مراعات قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و تأمین تطبیق قوانین اساسی جمهوری های متحده با قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛

ه) تصویب تغییرات مرزی بین جمهوری های متحده؛
و) تصویب تاسیس ایالات و ولایات جدید همچنین جمهوری های خودمختار نوین و ایالات خودمختار جدید در جزو جمهوری های متحد؛

ز) سازمان دفاع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و رهبری کلیه نیروهای مسلح اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، تعیین اصول عمده برای تشکیل واحدهای نظامی متحده؛

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

- ح) بازرگانی خارجی بر اساس انحصار دولت؛
- ط) حفظ امنیت دولتی؛
- ی) استقرار نقشه های اقتصاد ملی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛
- ک) تصویب بودجه واحد دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و گزارش اجرای آن، استقرار مالیات و درآمدهایی که جهت تأمین بودجه های اتحاد شوروی، جمهوری ها و محلی دریافت می گردد.
- ل) اداره نمودن بانک ها، ادارات و بنگاه های صنعتی و کشاورزی و همچنین بنگاه های صنعتی و کشاورزی و همچنین بنگاه های بازرگانی که اهمیت آن ها شامل تمام اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی می باشد.
- م) اداره نمودن امور حمل و نقل و پست، تلگراف و تلفن؛
- ن) هدایت سیستم مالی و اعتبارات؛
- س) سازمان بیمه دولتی؛
- ع) استقراض و وام دادن؛
- ف) استقرار اصول عمده استفاده از زمین و همچنین استفاده از ثروتهای درونی زمین، جنگل ها و آبها؛
- ص) استقرار اصول عمده فرهنگ و بهداری؛
- ق) استقرار سیستم واحد آمار اقتصادی ملی؛
- ر) استقرار اصول قانونگذاری راجع به کار؛

ش) قانونگذاری در باره اصول تشکیلات محاکم و جریان قضایی؛ قانون جنایی و مدنی؛

ت) قانونگذاری راجع به تابعیت اتحاد شوروی، قانون گذاری راجع به حقوق خارجیان؛

ث) تعیین اصول قانونگذاری راجع به ازدواج و خانواده؛

خ) صدور احکام راجع به عفو عمومی شامل تمام اتحاد شوروی.

اصل ۱۵- حق حاکمیت جمهوری های متحده، فقط به حدودی که در ماده ۱۴ قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تصریح شده است، محدود می باشد. در خارج از این حدود هر یک از جمهوری های متحده قدرت دولتی خود را مستقلا بموقع اجرا می گذارند. اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی حقوق حاکمیت جمهوری های متحده را حفظ و حمایت نماید.

اصل ۱۶- هر یک از جمهوری های متحده برای خود دارای قانون اساسی بوده و در آن قانون اساسی خصوصیت جمهوری مزبور منظور شده و آن با مطابقت کامل قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تنظیم گردیده است.

اصل ۱۷- حق هر یک از جمهوری های متحده برای خروج آزادانه از اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی محفوظ است.

اصل ۱۸- تغییر مساحت خاک جمهوری های متحده بدون رضایت آنها امکان پذیر نیست.

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

اصل ۱۸ الف. هر یک از جمهوری های متحده حق دارد با دول خارجی مناسبات بلاواسطه ای برقرار نموده با آن ها قرارداد ببندد و نمایندگان دیپلماسی و کنسولی خود را مبادله نماید.

اصل ۱۸- ب. هر یک از جمهوری های متحده دارای واحدهای نظامی جمهوری خود می باشد.

اصل ۱۹- قوانین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در خاک کلیه جمهوری های متحده دارای یک قوه یکسانی می باشد.

اصل ۲۰- در صوبت تباین قانون یکی از جمهوری های متحده با قانون عمومی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی قانون اخیر معمول و مجری خواهد بود.

اصل ۲۱- برای اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تابعیت واحدی که شامل عموم اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی است، مقرر میگردد. هر یک از اتباع جمهوری های متحده تبعه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بشمار می رود.

اصل ۲۲- جمهوری فدراتیو شوروی سوسیالیستی روسیه عبارت است از ایالات ذیل: آلتای، گراسنادار، گراسنایارسک، پریموریه، استاوارپل، خاباروفسک، ولایات ذیل:

آرخانگلسک، آستاراخان، بریانسک، ولیکه لوکی، ولادیمیر، ولوگدا، وارونژ، گورکی، گروزنی، ایوانوا، ایرکوتسک، کالینین گراد، کالین، گولکا، کمرووا، کیروف- کاستراما، کریمه، کوبیشف، گورگان، کورسک لنینگراد، مولوتف، مسکو، مورمانسک، نووگرو، نوواسیبیرسک، امسک، آریول، پنزا، پسکف،

راستوف، ریازان، ساراتوف، ساخالین، سوردلوفسک، اسمولنسک، استالینگراد، تامیوف، تومسک، تولا، تیومن، اولیانوفسک، چلیابینسک، چیتا، چکالوف، یاروسلاول، جمهوریهای خودمختار شوروی سوسیالیستی زیر: تاتارستان، باشقیرستان، داغستان، بوریات-مغول، کاباردین، کومی، ماری، مردوف، استیای شمالی، اودمورت، چوواش، یاکوت؛ ایالات خودمختار ذیل: آده گئی، یهود، ایروت، تووا، خاکاسک و چرکس.

اصل ۲۳- جمهوری شوروی سوسیالیستی اوکراین از ولایات ذیل ترکیب میشود: وینیتسا، ونولین، وارشیلوفگراد، دنیروپروفسک، دروگوبیچ، ژیتومیر، ماوراء کاربات، زاپاروژیه، ایزمائل، کامنتس-پادولسک، کییف، گیرونوگراد، لووف، نیکلایف، ادسا، پالتاوا، رونا، استالینو، استانیسلاو، سوومی، ترنوبل، خارکف، خرسون، چرنیگوف و چرنوویتسی.

اصل ۲۴- جمهوری خودمختار شوروی سوسیالیستی نخجوان و ولایت خودمختار قره باغ کوهستانی در جزو جمهوری شوروی سوسیالیستی آذربایجان می باشد.

اصل ۲۵- جمهوری شوروی سوسیالیستی خودمختار آبخازستان، جمهوری شوروی سوسیالیستی خودمختار آجارتان و ایالت خودمختار آستیای جنوبی در جزو جمهوری شوروی سوسیالیستی گرجستان می باشد.

اصل ۲۶- جمهوری شوروی سوسیالیستی ازبکستان از ولایات زیر مرکب است: اندیجان، بخارا، کاشکادریا، نمنگان، سمرقند، سورخاندریا، تاشکند، فرغانه، خوارزم، و جمهوریهای خودمختار شوروی سوسیالیستی قره قاپاق.

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

اصل ۲۷- جمهوری سوسیالیستی تاجیکستان از ولایات ذیل عبارت است: گرم، کولاب، لنین آباد، استالین آباد و ایالات خودمختار بدخشان کوهستان.

اصل ۲۸- جمهوری شوروی سوسیالیستی قزاقستان از ولایات ذیل تشکیل میشود: آکمولنسک، اکتیوبینسک، آلمانا، قزاقستان شرقی، گوربیک، جمبول، قزاقستان غربی، قره غنده، قزل اردو، کوکچتاو، کوستانای، پاولودار، قزاقستان شمالی، سمی بالاتینسک، تالدی کورگان، قزاقستان جنوبی.

اصل ۲۹- جمهوری شوروی سوسیالیستی بلاروس از ولایات ذیل عبارتست از: بارنویچی، بیرویسک، برست، ویتبسک، گومل، گرنودنو، مینسک، ماگیلوف، مولودچنو، پینسک، پوله سیه و پولتسک.

اصل ۲۹- الف. جمهوری شوروی سوسیالیستی ترکمنستان از ولایات ذیل عبارتست از: عشق آباد، ماری(مرو)، تاش حوض و چارجوی.

اصل ۲۹- ب. جمهوری شوروی سوسیالیستی قرقیزستان از ولایات ذیل مرکب است: جلال آباد، اسیوق گول، اُش، تالاش، تیان شان و فرونزه

فصل سوم

مقامات عالی قدرت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

اصل ۳۰- عالی ترین مقام قدرت دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشد.

اصل ۳۱- شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی کلیه حقوقی را که بموجب اصل ۱۴ قانون اساسی به اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی واگذار شده، اجرا مینماید. در صورتی که این حقوق از روی قانون اساسی داخل در صلاحیت مقامات اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی که تابع شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی هستند یعنی هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و وزارتخانه های اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نباشند.

اصل ۳۲- قوه مقننه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی منحصر است به شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی.

اصل ۳۳- شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از دو مجلس عبارت است: شورای اتحاد و شورای ملیتها.

اصل ۳۴- شورای اتحاد از طرف اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در دایره حوزه های انتخابیه به میزان یک وکیل از طرف هر سیصد هزار نفر انتخاب میشود.

اصل ۳۵- شورای ملیتها از طرف اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در دایره جمهوری های متحده و خود مختار، ایالات خودمختار و نواحی ملی از روی قاعده ذیل انتخاب میگردد: از هر جمهوری متحده ۲۵ وکیل، از هر جمهوری خودمختار ۱۱ وکیل، از هر ولایات خودمختار ۵ وکیل و از هر ناحیه ملی یک وکیل.

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

اصل ۲۶- شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برای مدت چهار سال انتخاب میگردد.

اصل ۲۷- هر دو مجلس شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی یعنی شورای اتحاد و شوروی ملیتها دارای حقوق یکسانی میباشند.

اصل ۲۸- ابتکار قانون گذاری به شورای اتحاد و شوروی ملیتها به یک درجه تعلق میگردد.

اصل ۲۹- قانون موقعی مصوب شمرده می شود که از طرف هر دو مجلس شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به اکثریت ساده آراء تصویب شده باشد.

اصل ۴۰- قانون مصوبه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بزبانهای جمهوری های متحده با امضای رئیس و دبیر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی منتشر میگردد.

اصل ۴۱- دوره های اجلاسیه شورای اتحاد و شوروی ملیتها در یک زمان آغاز و ختم میگرددند.

اصل ۴۲- شورای اتحاد رئیس شورای اتحاد و دو معاون او را انتخاب می نماید.

اصل ۴۳- شورای ملیتها، رئیس شورای ملیتها و دو معاون او را انتخاب می نماید.

اصل ۴۴- روسای شورای اتحاد و شوروی ملیتها بجلسات مجلس های مربوطه ریاست نموده و انتظام داخلی آنها را اداره مینمایند.

اصل ۴۵- در جلسات مشترک هر دو مجلس شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی رؤسای شورای اتحاد و شورای ملیتها متناوبا ریاست مینمایند.

اصل ۴۶- دوره های اجلاسیه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی سالی دو بار از طرف هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی منعقد میگردد.

دوره های اجلاسیه فوق العاده از طرف شورای هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بنا به نظر خود آن و یا بنا به درخواست یکی از جمهوری ها منعقد میگردد.

اصل ۴۷- در صورت تولید اختلاف بین شورای اتحاد و شورای ملیتها حل مسأله به کمیسیون سازش که از روی اصول برابری از طرف هر دو مجلس تشکیل یافته رجوع میگردد. اگر کمیسیون سازش تصمیم مشترکی نگیرد و یا اگر تصمیم آن طرف رضایت یکی از مجلس ها نگردد مساله دوباره در هر دو مجلس مذاکره میشود. در صورت عدم اتخاذ تصمیم مشترک دو مجلس، هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را منحل کرده و انتخابات جدیدی مقرر میکند.

اصل ۴۸- شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در جلسه مشترک هر دو مجلس، هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را از اعضاء زیر انتخاب میکند: صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، در کلیه فعالیت خود تابع شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشد.

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

- هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
- اصل ۴۹-** هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی:
- الف)** دوره های اجلاسیه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را منعقد می نماید؛
- ب)** فرمان صادر می نماید؛
- ج)** قوانین جاریه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را تفسیر می نماید؛
- د)** بر حسب اصل ۴۷ فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را منحل نموده و انتخابات جدیدی مقرر میکند.
- هـ)** از روی ابتکار خود و یا درخواست یکی از جمهوری های متحده به آراء عمومی مراجعه مینماید (همه پرسى = فراندنم)؛
- و)** مقررات و دستورات شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و شورای وزیران جمهور های متحده را در صورت تباین آن ها با قانون فسخ و الغا مینماید؛
- ز)** در فواصل بین دوره های اجلاسیه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، از روی پیشنهاد رئیس شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، بعضی از وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را منفصل و یا تعیین نموده و بعد این تصمیمات را برای

تصویب به شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تقدیم می دارد؛

ح) نشانها و مدالهای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را وضع و القاب افتخاری اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را مقرر میدارد؛

ط) نشانها و مدالهای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و القاب افتخاری اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را اعطاء می نماید؛
ی) حق عفو را بموقع اجرا میگذارد؛

ک) درجات نظامی، رتبه های دیپلماسی و سایر منصبها و رتبه های مخصوص را تعیین مینماید؛

ل) فرماندهی عالی نیروی مسلح اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را منصوب و معزول میسازد؛

م) در فواصل دوره های اجلاسیه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در مورد حمله نظامی به اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و یا در صورت لزوم اجرای تعهدات، بموجب پیمانهای بین المللی راجع به دفاع مشترک در مقابل تجاوز، حالت جنگ اعلام می نماید؛

ن) بسیج عمومی و جزئی را اعلام می نماید؛

س) عهدنامه های بین المللی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را تصویب و فسخ میکند؛

ع) نمایندگان مختار اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را در قبال دول خارجه منصوب و آنها را فرامی خواند؛

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

ف) استوارنامه ها و بازخواست نامه‌های نمایندگان دیپلماسی دول خارجی را که در قبال آن تعیین شده‌اند، میپذیرد؛

ص) در بعضی نواحی و یا در سراسر اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بنا به مصالح و منافع دفاع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و یا بمنظور تأمین نظم اجتماعی و امنیت دولتی، حکومت نظامی اعلام می نماید.

اصل ۵۰- شورای اتحاد و شورای ملیتها کمیسیون های رسیدگی به اعتبارنامه های وکلا را برای بازرسی کردن اعتبار هر یک از وکلای مجلسها انتخاب می نمایند؛

مجلسها از روی پیشنهادهای کمیسیون اعتبارنامه ها در باره برسمیت شناختن اختیارات وکلاء و یا تقاضای بطلان انتخاب وکلای علیحده تصمیم می گیرند.

اصل ۵۱- شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی هنگامی که لازم و ضروری شمارد، برای هر مسأله ای کمیسیونهای بازرسی و بازرسی تعیین می نماید.

تمام ادارت و مامورین دولتی مکلفند درخواستهای این کمیسیون ها را اجرا نموده و مدارک و اسناد لازمه را در تحت اختیار آنها بگذارند.

اصل ۵۲- وکیل شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را بدون رضایت شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و در فواصل دوره های اجلاسیه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی

سوسیالیستی بدون رضایت هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی نمیتوان به دادگاه جلب نمود و یا توقیف کرد.

اصل ۵۲- هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی پس از انقضای مدت اختیارات و یا بعد از منحل نمودن شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی قبل از انقضای مدت تا تشکیل هیئت رئیسه جدید شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از طرف شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی که تازه انتخاب شده باشد، اختیارات خود را حفظ میکند.

اصل ۵۴- هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی پس از انقضای مدت اختیارات و یا در صورت منحل نمودن شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی قبل از انقضای مدت، انتخابات جدید را حداکثر تا دو ماه بعد از انقضای اختیارات و یا منحل نمودن شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تعیین مینماید.

اصل ۵۵- حداکثر تا سه ماه پس از انتخابات جدید شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی هیئت رئیسه سابق، شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را برای تشکیل جلسه دعوت مینماید.

اصل ۵۶- شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در جلسه مشترک هر دو مجلس هیئت دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی یعنی شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را تشکیل میدهد.

فصل چهارم

مقامات عالی قدرت دولتی جمهوری های متحده

اصل ۵۷- عالی ترین مقام قدرت دولتی جمهوری متحده، شورای عالی جمهوری متحده میباشد.

اصل ۵۸- شورای عالی جمهوری متحده از طرف اهالی جمهوری برای مدت چهار سال انتخاب می گردد. مقررات نمایندگی از روی قوانین اساسی جمهوری های متحده تعیین میگردد.

اصل ۵۹- شورای عالی جمهوری متحده یگانه مقام قانون گذاری جمهوری میباشد.

اصل ۶۰- شورای عالی جمهوری متحده:

الف) قانون اساسی جمهوری مزبور را تصویب و بموجب ماده ۱۶ قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تغییراتی در آن می دهد.

ب) قانون اساسی جمهوری های خودمختاری را که جزو آن میباشند، تصویب نموده و مرز خاک آنها را معین مینماید.

ج) نقشه اقتصاد ملی و بودجه جمهوری را تصویب می کند.

د) از حق عفو عمومی و عفو اتباعی که از طرف مقامات قضایی جمهوری متحده محکوم شده اند، برخوردار است.

هـ) نمایندگی جمهوری متحده را در مناسبات بین المللی مقرر مینماید.

و) ترتیب تشکیل واحدهای نظامی جمهوری را مقرر میدارد.

اصل ۶۱- شورای عالی جمهوری متحده، هیئت رئیسه شورای عالی جمهوری متحده را به ترتیب زیر انتخاب می نماید: صدر هیئت رئیسه شورای عالی جمهوری متحده، معاونین او، دبیر هیئت رئیسه و اعضاء هیئت رئیسه شورای عالی جمهوری متحده. اختیارات هیئت رئیسه شورای عالی جمهوری متحده بر طبق قانون اساسی جمهوری متحده معین میگردد.

اصل ۶۲- شورای عالی جمهوری متحده، برای ریاست در جلسات خود رئیس شورای عالی جمهوری متحده و معاونین او را انتخاب مینماید.

اصل ۶۳- شورای عالی جمهوری متحده، هیئت دولت جمهوری متحده یعنی شورای وزیران جمهوری متحده را تشکیل میدهد.

فصل پنجم

مقامات اداره امور دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

اصل ۶۴- عالی ترین مقام اجراییه و مدیره قدرت دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشد.

اصل ۶۵- شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در مقابل شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مسئول و پاسخگو میباشد. لیکن در فواصل بین دوره های اجلاسیه شورای عالی، در مقابل هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، پاسخگو بوده و مسئول میباشد.

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

اصل ۶۶- شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بر اساس قوانین جاریه و برای اجرای آن‌ها تصویب نامه و دستوراتی صادر نموده و در اجرای آن‌ها نظارت مینماید.

اصل ۶۷- تصویب نامه‌ها و دستورات شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در سراسر خاک اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی لازم الاجرا میباشند.

اصل ۶۸- شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی:

الف) کارهای وزارتخانه‌های عمومی اتحاد شوروی و وزارتخانه‌های جمهوری‌های متحده اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و سایر مؤسسات و ادارات تابعه را هماهنگ و اداره مینماید؛

ب) اقدامات مربوط به اجرای نقشه اقتصاد ملی، بودجه دولتی و استحکام سیستم اعتبارات و مالی را بعمل می‌آورد؛

ج) برای تأمین نظم اجتماعی، دفاع از مصالح دولت و حفظ حقوق اتباع اقدامات مقتضی را معمول میدارد؛

د) در رشته مناسبات با دول خارجی رهبری عمومی مینماید؛

هـ) عده افرادی را که همه ساله مشمول نظام وظیفه میباشند، تعیین نموده و رهبری تشکیلات عمومی نیروی مسلح کشور را عهده دار می‌باشد؛

و) در صورت لزوم برای اداره امور ساختمان اقتصادی، مدنی و دفاعی، کمیته و ادارات کل مخصوصی در قبال شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تشکیل می‌دهد.

اصل ۶۹- شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی حق دارد که در رشته ادارات و اقتصادیاتی که داخل حدود صلاحیت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشد، مقررات و دستورات شورای وزیران جمهوری های متحده را متوقف نموده و تصویب نامه ها و دستورات وزیران جمهوری های متحده شوروی سوسیالیستی را فسخ و الغا نماید.

اصل ۷۰- شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از طرف شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به ترتیب ذیل تشکیل می گردد:

رئیس شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛

معاونین رئیس شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛

رئیس کمیسیون دولتی طرح نقشه های اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛

وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی؛

رئیس کمیته امور هنرهای زیبا.

اصل ۷۱- دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی یا وزیر اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی که طرف استیضاح وکیل شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشد، مکلفند در مدتی که بیشتر از سه روز نباشد در مجلس مربوطه جواب شفاهی یا کتبی بدهند.

اصل ۷۲- وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی اداره آن رشته های امور دولتی را که در حدود صلاحیت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشد، عهده دارند.

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

اصل ۷۳- وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در حدود صلاحیت وزارتخانه های مربوطه، بر اساس و برای اجرای قوانین جاریه و هم چنین تصویب نامه ها و دستورات شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی احکام و دستوراتی صادر نموده و اجرای آنها را تفتیش و بازرسی میمایند.

اصل ۷۴- وزارتخانه های اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی یا وزارتخانه های عمومی اتحاد شوروی، یا وزارتخانه های جمهوری های متحده میباشند.

اصل ۷۵- وزارتخانه های عمومی اتحاد شوروی در سراسر خاک اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی آن رشته امور دولتی را بعهدہ آنها گذاشته شده یا بطور مستقیم و یا توسط مقاماتی که تعیین کرده اند، اداره مینمایند.

اصل ۷۶- وزارتخانه های اتحاد شوروی و جمهوری های متحده، آن رشته امور دولتی را که به آنها واگذار شده، قاعدتاً توسط وزارتخانه های همنام در جمهوری های متحده اداره میکنند و فقط امور عده محدود و معین بنگاه هایی را که فهرست آنها بتصویب هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی رسیده است، بطور مستقیم اداره مینمایند.

اصل ۷۷- وزارتخانه های ذیل، وزارتخانه های عمومی اتحاد شوروی میباشند:

صنایع هواپیما سازی؛

صنایع خودرو (اتومبیل) سازی؛

بازرگانی خارجی؛

تسلیمات؛

زمین شناسی،

تهیه محصولات

تهیه ذخایر مادی؛

ماشین سازی و تولید آلات و ادوات؛

صنایع بهداشتی؛

نیروی دریایی؛

صنایع نفت نواحی شرقی؛

صنایع نفت نواحی جنوبی و غربی؛

ذخایر خواربار؛

صنایع وسایل ارتباط مخابرات؛

راه؛

صنایع لاستیک سازی؛

کشتیرانی در رودخانه ها؛

پست و تلگراف و تلفن؛

ماشین سازی کشاورزی؛

ماشین سازی؛

ماشین های ساختمانی و راه سازی؛

ساختمان کارخانجات جنگی و نیروی دریایی؛

ساختمان کارخانجات صنایع سنگین؛

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

ساختمان مؤسسات تولید سوخت؛

کشتی سازی؛

ساختمان ماشینهای حمل و نقل؛

تهیه استاد کاران؛

صنایع ماشین سازی سنگین؛

صنایع ذغال سنگ نواحی شرقی؛

صنایع ذغال سنگ نواحی غربی؛

صنایع شیمیایی؛

صنایع فلزات رنگین؛

صنایع سلولز و کاغذسازی؛

صنایع فلز سیاه؛

صنایع ماشین آلات الکتریکی؛

صنایع کارخانجات برق.

اصل ۷۸- وزارتخانه های زیر وزارتخانه های جمهوری های متحده میباشند؛

صنایع مواد نفتی؛

کشور؛

نیروهای مسلح؛

تعلیمات عالی؛

بازرسی دولتی

امنیت دولتی؛

بهداری؛

امور خارجه؛

سينماتوگرافى؛

صنایع سبك؛

صنایع جنگل؛

صنایع لبنیات و گوشت؛

صنایع مواد خوراكى؛

صنایع مصالح ساختمانى؛

صنایع ماهى نواحى شرقى؛

صنایع ماهى نواحى غربى؛

كشاورى؛

ساخوزها؛

صنایع پارچه بافى؛

بازرگانى؛

دارائى؛

دادگسترى.

فصل ششم

مقامات اداره امور دولتى جمهورى هاى متحده

اصل ۷۹- شورای وزیران جمهورى متحده على ترین مقام اجرائیه و مدیره

قدرت دولتى جمهورى متحده میباشد.

اصل ۸۰- شورای وزیران جمهورى متحده در مقابل شورای على جمهورى

متحده و همچنین در فواصل بین دوره هاى اجلاسیه شورای على

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

جمهوری متحده، در مقابل هیئت رئیسه شورای عالی جمهوری متحده مسئول بوده و پاسخگو می‌باشد.

اصل ۸۱- شورای وزیران جمهوری متحده بر اساس قوانین جاریه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوری متحده و بر اساس تصویب نامه‌ها و دستورات شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و برای اجرای آن‌ها تصویب نامه‌ها و دستوراتی صادر نموده و اجرای آن‌ها را بررسی می‌نماید.

اصل ۸۲- شورای وزیران جمهوری متحده حق دارد تصویب نامه‌ها و دستورات شورای وزیران جمهوری‌های خودمختار را متوقف نموده و تصمیمات و دستورات کمیته‌های اجرائیه شوراهای وکلای زحمتکشان ایالات، ولایات و ولایات خودمختار را الغا و فسخ نماید.

اصل ۸۳- شورای وزیران جمهوری متحده از طرف شورای عالی جمهوری متحده به ترتیب زیر تشکیل می‌گردد:

رئیس شورای وزیران جمهوری متحده؛

معاونین رئیس شورای وزیران؛

رئیس کمیسیون دولتی طرح نقشه‌ها؛

وزرا؛

رئیس اداره کل هنرهای زیبا؛

رئیس کمیته مؤسسات مدنی و فرهنگی؛

اصل ۸۴- وزیران جمهوری متحده آن رشته‌های امور دولتی را که داخل حدود صلاحیت جمهوری متحده است اداره می‌نمایند.

اصل ۸۵- وزیران جمهوری متحده در حدود صلاحیت وزارتخانه های مربوطه، بر اساس و برای اجرای قوانین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوری متحده تصویب نامه ها و دستورات شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوری های متحده و فرمانها و دستورات وزارتخانه های اتحاد شوروی و جمهوری های متحده فرمان و دستور صادر می نمایند.

اصل ۸۶- وزارتخانه های جمهوری متحده یا وزارت خانه اتحاد شوروی و جمهوری، یا وزارت خانه جمهوری متحده میباشند.

اصل ۸۷- وزارتخانه های جمهوری های متحده اداره آن رشته امور دولتی که به آن ها رجوع شده است عهده دار بوده، تابع شورای وزیران جمهوری متحده و وزارتخانه مربوط اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشند.

اصل ۸۸- وزارتخانه های جمهوری ها اداره آن رشته امور دولتی را که به آن ها رجوع شده عهده دار بوده بطور مستقیم تابع شورای وزیران جمهوری متحده میباشند.

فصل هفتم

مقامات عالی قدرت دولتی جمهوری های خودمختار شوروی

سوسیالیستی

اصل ۸۹- عالی ترین مقام قدرت دولتی جمهوری خودمختار، شورای عالی جمهوری خودمختار شوروی سوسیالیستی میباشد.

اصل ۹۰- شورای عالی جمهوری خودمختار از طرف اهالی جمهوری برای مدت چهار سال طبق مقررات نمایندگی که در قانون جمهوری خودمختار تعیین شده، انتخاب میگردد.

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

اصل ۹۱- شورای عالی جمهوری خودمختار یگانه مقام قانونگذار جمهوری خودمختار شوروی سوسیالیستی میباشد.

اصل ۹۲- هر جمهوری خودمختار برای خود دارای قانون اساسی است که خصوصیات جمهوری خودمختار در آن منظور شده و در مطابقت کامل با قانون اساسی جمهوری متحده تنظیم گردیده است.

اصل ۹۳- شورای عالی جمهوری خودمختار هیئت رئیسه شورای عالی و شورای وزیران جمهوری خودمختار را مطابق قانون اساسی خود انتخاب میکند.

فصل هشتم

مقامات محلی قدرت دولتی

اصل ۹۴- شوراهای وکلای زحمتکشان در ایالات، ولایات، ولایات خودمختار، نواحی، بخش ها، شهرها، قراء (استانسیاها، دهکده ها، قشلاقها، دهکده های کوهستانی) به منزله مقامات قدرت دولتی میباشند.

اصل ۹۵- شوراهای وکلای زحمتکشان ایالات، ولایات، ولایات خودمختار، نواحی، بخش ها، شهرها، قراء (استانسیاها، دهکده ها، قشلاقها، دهکده های کوهستانی) را زحمتکشان ایالات، ولایات، ولایات خودمختار، نواحی، بخش، شهر، قریه مربوطه برای مدت دو سال انتخاب می نمایند.

اصل ۹۶- عده مقررہ نمایندگان نیز در شوراهای وکلای زحمتکشان بر طبق قوانین اساسی جمهوری های متحده تعیین میگردد.

اصل ۹۷- شوراهای وکلای زحمتکشان ریاست امور مقامات اداری تابعه خود را عهده دار بوده، حفظ نظم دولتی، مراعات قوانین و حفظ حقوق اتباع را تامین، ساختمان اقتصادی و مدنی محلی را اداره نموده و بودجه محل را تنظیم می نمایند.

اصل ۹۸- شوراهای وکلای زحمتکشان در حدود حقوقی که بر حسب قوانین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوری متحده به آنها داده شده، تصمیماتی گرفته و دستور می دهند.

اصل ۹۹- مقامات اجرائیه و مدیره شوراهای وکلای زحمتکشان ایالات، ولایات، ولایات خودمختار، نواحی، بخش ها، شهر ها و قراء، کمیته های اجرائیه ای میباشند، که به ترتیب ذیل از طرف آنها انتخاب می شوند: رییس، معاونین او، دبیر و اعضاء.

اصل ۱۰۰- رئیس، معاون او و دبیر ارگانهای اجرایی و اداری در نقاط مسکونی کوچک، طبق قوانین اساسی جمهوری متحده از طرف شورای وکلای زحمتکشان انتخاب می شوند.

اصل ۱۰۱- مقامات اجرائیه شوراهای وکلای زحمتکشان به شورای وکلای زحمتکشان که آنها را انتخاب نموده و هم به مقام اجرائیه بالاتر شورای وکلای زحمتکشان به طور مستقیم پاسخگو می باشند.

فصل نهم

دادرسی و دادستانی

اصل ۱۰۲- دادگستری در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از طرف دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، دیوانهای عالی جمهوریهای متحده، دادگاه های ایالات و ولایات، دادگاه های جمهوری

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

های خودمختار و ولایات خودمختار، دادگاه های ناحیه، دادگاه های مخصوص اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی که طبق تصویب نامه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تاسیس میگردند و از طرف دادگاه های ملی انجام می گیرد.

اصل ۱۰۲- دادرسی در کلیه دادگاهها غیر از مواردی که بطور مخصوص در قانون منظور شده، با اشتراک معتمدین محلی صورت می پذیرد.

اصل ۱۰۴- دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی عالیتترین مقام قضائی میباشد. نظارت و بازرسی بر فعالیت تمام مقامات قضایی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوری های متحده بر عهده دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشد.

اصل ۱۰۵- دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و دادگاه های مخصوص اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برای مدت پنج سال از طرف شوراهای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی انتخاب می گردند.

اصل ۱۰۶- دیوان های عالی جمهوری های متحده از طرف شوراهای عالی جمهوری های متحده برای مدت پنج سال انتخاب میگردند.

اصل ۱۰۷- دادگاه های عالی جمهوریهای خودمختار از طرف شوراهای عالی جمهوری های خودمختار برای مدت پنج سال انتخاب میگردند.

اصل ۱۰۸- دادگاه های ایالت و ولایت، دادگاههای ولایات خودمختار و دادگاه های نواحی از طرف شوراهای وکلای زحمتکشان ایالات، ولایات یا

نواحی و یا شوراهای وکلای زحمتکشان ولایات خودمختار برای مدت پنج سال انتخاب می گردند.

اصل ۱۰۹- دادگاه های ملی بر اساس حق انتخاباتی عمومی، مستقیم و متساوی با رأی مخفی از طرف اهالی بخش برای مدت سه سال انتخاب میگردند.

اصل ۱۱۰- جریان دادرسی بزبان جمهوری متحده یا خودمختار و یا ولایات خودمختار صورت گرفته و به اشخاصی که آن زبان را نمیدانند، امکان داده میشود که بوسیله مترجم با پرونده مربوطه آشنائی کامل بعمل آورند و همچنین حق بیان بزبان مادری این اشخاص دردادگاه کاملاً تامین میگردد.

اصل ۱۱۱- رسیدگی به پرونده ها در کلیه دادگاه های اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در صورتیکه قانون استثنائی قائل نشده باشد، بطور علنی انجام می پذیرد و حق دفاع متهم تامین میشود.

اصل ۱۱۲- دادرسان مستقل بوده و فقط تابع قانون میباشند.

اصل ۱۱۳- نظارت و بازرسی عالی در اجرای دقیق قوانین از طرف کلیه وزارتخانه ها و دوائر تابعه آنها و همچنین از طرف مامورین جداگانه و اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بر عهده دادستان کل اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشد.

اصل ۱۱۴- دادستان کل اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از طرف شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برای مدت هفت سال تعیین می گردد.

اصل ۱۱۵- دادستانهای جمهوری ها، ایالات، ولایات و همچنین دادستانهای جمهوری های خودمختار و ولایات خودمختار از طرف دادستان

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

کل اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برای مدت پنج سال تعیین میگردند.

اصل ۱۱۶- دادستان های نواحی، بخش ها و شهرها از طرف دادستانهای جمهوری های متحده با تصویب دادستان کل اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برای مدت پنج سال تعیین می شوند.

اصل ۱۱۷- مقامات دادستانی وظایف خود را مستقل از هر گونه مقامات محلی انجام داده و فقط تابع دادستان کل اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشند.

فصل دهم

حقوق و وظایف اساسی اتباع

اصل ۱۱۸- اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی حق کار دارند یعنی دارای حق دریافت کار تضمین شده با اخذ مزد مطابق کمیت و کیفیت کارشان میباشند.

محققان بوسیله تشکیلات سوسیالیستی اقتصادی ملی،

کار مخصوصا سخت است؛ برقراری مرخصی های هر ساله کارگران و کامندان با حفظ مزد کارشان، و بوسیله گذاشتن آسایشگاه، استراحتخانه ها و باشگاه های متعدد در دسترس زحمتکشان تامین میگردد.

اصل ۱۲۰- اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در پیری و همچنین در صورت بیماری و یا محروم شدن از استعداد کار حق تامین مادی دارند. این حقوق بوسیله توسعه بیمه اجتماعی کارگران و کارمندان بحساب دولت، معالجه رایگان زحمتکشان و بوسیله گذاشتن کورورت‌های (مکان های استراحت در قشلاق تحت نظر پزشک- مترجم) متعدد در دسترس زحمتکشان تامین میگردد.

اصل ۱۲۱- اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی دارای حق تحصیل میباشدند.

این حقوق بوسیله تعلیمات ابتدائی عمومی اجباری، تعلیمات رایگان هفت ساله، سیستم پرداخت کمک دولتی بدانشجویان ممتاز مدارس عالی، تحصیلات در مدارس بزبان مادری و بوسیله تشکیل تعلیمات رایگان تولیدی، فنی و فلاحتی زحمتکشان در کارخانجات، ساوخوزها، مراکز ماشین آلات کشاورزی و تراکتور و کالخوزها تامین میگردد.

اصل ۱۲۲- زنان در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در کلیه رشته های حیاتی و امور اقتصادی، دولتی، مدنی، اجتماعی و سیاسی از لحاظ حقوق با مردان یکسان و برابر هستند.

امکان عملی نمودن این حقوق زنان بوسیله واگذاری حقوق متساوی با مردان به آنها در کار، اخذ مزد کار، استراحت، بیمه اجتماعی و در تحصیلات، بوسیله حفظ منافع و مصالح مادران و کودکان از طرف دولت،

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

بوسیله کمک دولت به مادران کثیراولاد و به مادران مجرد، دادن مرخصی بزنان در صورت حاملگی با حفظ مزد کار آنها و بوسیله گذاشتن زایشگاه ها، شیرخوارگاه ها و کودکانهای متعدد در دسترس زنان تامین میگردد.

اصل ۱۲۲- تساوی حقوق اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی اعم از ملیت و نژاد آنها در کلیه شئون حیات و امور اقتصادی، دولتی، مدنی و اجتماعی، و سیاسی بمنزله قانون تخلف ناپذیری میباشد.

هر قبیل محدودیت مستقیم و یا غیرمستقیم حقوق و یا بالعکس، برقراری امتیازات مستقیم و یا غیرمستقیم برای اتباع از نظر نژاد و یا ملیت آنها و همچنین، هر قبیل تبلیغ استثنائیت نژادی و یا ملی و یا عداوت و حقارت نژادی و یا ملی مطابق قانون مجازات میگردد.

اصل ۱۲۳- بمنظور تامین آزادی عقیده و وجدان اتباع، در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، کلیسا از دولت و مدارس از کلیسا جدا شده است. آزادی انجام مراسم مذهبی و آزادی تبلیغات ضدمذهبی برای تمام اتباع برسمیت شناخته شده است.

اصل ۱۲۵- مطابق منافع و مصالح زحمتکشان و بمنظور استحکام طرز حکومت سوسیالیستی حقوق ذیل برای اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از روی قانون تضمین میگردد:

الف) آزادی بیان،

ب) آزادی قلم،

ج) آزادی اجتماعات و میتینگها، (تظاهرات - س)

د) آزادی حرکت دسته جمعی و نمایشات در خیابانها.

برای تامین این حقوق اتباع، چاپخانه ها، ذخایر کاغذ، عمارات اجتماعی، خیابانها، وسائل ارتباط و سایر شرایط مادی لازمه برای عملی نمودن حقوق فوق الذکر به زحمتکشان و سازمان های آنها واگذار میگردد.

اصل ۱۲۶- مطابق منافع و مصالح زحمتکشان و بمنظور ترقی و توسعه ابتکار توده های ملت در رشته کارهای تشکیلاتی و همچنین بمنظور ترقی و توسعه فعالیت سیاسی آنها، اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از حقوق متحد شدن در تشکیلات اجتماعی؛ اتحادیه های کارگری شرکتهای کوپراتیوی، سازمانهای جوانان، تشکیلات ورزشی و دفاعی، انجمنهای مدنی، فنی و علمی بهره مند بوده و فعالترین و وظیفه شناس ترین اتباع از بین طبقه کارگر و سایر اقشار زحمتکشان در حزب کمونیستی (بلشویک) اتحاد شوروی که دسته پیشقدم زحمتکشان در مبارزه آنها برای تحکیم و ترقی و پیشرفت رژیم حکومت سوسیالیستی بوده و نقطه مرکزی و هدایت کننده تمام تشکیلات زحمتکشان چه تشکیلات اجتماعی و چه دولتی میباشد، متحد می گردند.

اصل ۱۲۷- مصونیت شخصی اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تامین می گردد. هیچکس را بدون حکم دادگاه و یا تجویز دادستان نمیتوان توقیف نمود.

اصل ۱۲۸- مصونیت منزل و محرمانه بودن مکاتبات و مراسلات اتباع بوسیله قانون حفظ میشود.

اصل ۱۲۹- اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به اتباع خارجی که بسبب دفاع از منافع و مصالح زحمتکشان یا فعالیت علمی و یا مبارزه

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

ملی آزادی خواهانه مورد تعقیب می باشند، حق پناه و ملجاء واگذار می نماید.

اصل ۱۲۰- هریک از اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی موظف است قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را مراعات نموده، قوانین را اجرا و دیسیپلین کار را رعایت کند، نسبت به وظایف اجتماعی با صداقت رفتار نموده، قواعد زندگانی را در جامعه سوسیالیستی محترم شمارد.

اصل ۱۲۱- هریک از اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی موظف است مالکیت اجتماعی سوسیالیستی را که پایه و اساس مقدس و مصون رژیم حکومت شوروی و سرچشمه ثروت و اقتدار میهن و سرچشمه حیات با رفاهیت و مدنی تمام زحمتکشان است، حفظ و تحکیم نماید. اشخاصی که به مالکیت اجتماعی سوسیالیستی سوء قصد میکنند، دشمنان ملت اند.

اصل ۱۲۲- نظام وظیفه عمومی، قانون بشمار میرود. خدمت نظام در صفوف نیروهای مسلح اتحاد جماهیر شوروی وظیفه افتخاری اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشد.

اصل ۱۲۳- دفاع از میهن، وظیفه مقدس هر یک از اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی است. خیانت به میهن، نقض سوگند وفاداری، گرویدن بطرف دشمن، وارد آوردن خسارت و زیان به قدرت جنگی دولت و جاسوسی، از روی قانون به شدیدترین نحوی بمنزله بزرگترین جنایت مجازات می گردد.

فصل یازدهم

سیستم انتخابات

اصل ۱۲۴- انتخاب وکلاء تمام شوراهای وکلای زحمتکشان: شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، شوراهای عالی جمهوری های متحده، شوراهای وکلای زحمتکشان ایالات و ولایات، شوراهای عالی جمهوری های خود مختار، شوراهای وکلای زحمتکشان نواحی، بخشها، شهرها و قرا (استانسیاها، دهات، دهکده ها، قشلاقها، دهکده های کوهستانی) از طرف انتخاب کنندگان بر اساس حقوق انتخابات عمومی، متساوی و مستقیم با رای مخفی انجام می گیرد.

اصل ۱۲۵- انتخابات وکلاء، عمومی است یعنی تمام اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی که بسن ۱۸ سال رسیده باشند اعم از نژاد و ملیت، جنس، عقاید مذهبی، درجه تحصیلات، مدت اقامت در محل معین، اصل و نسب اجتماعی، دارائی و سابقه، حق دارند در انتخابات وکلاء اشتراک ورزند به استثنای مجانبین و اشخاصی که توسط دادگاه محکوم و از حق انتخابات محروم شده اند.

هریک از اتباع اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی که به سن ۲۳ سال رسیده باشد اعم از تعلق نژادی و ملیت و جنس، عقاید مذهبی، درجه تحصیلات، مدت اقامت در محل معین، اصل و نسب اجتماعی، دارائی و سابقه به وکالت شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی انتخاب می شوند.

فانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی

اصل ۱۳۶- انتخاب وکلا متساوی است یعنی هر یک از اتباع دارای یک رأی بوده و تمام اتباع براساس برابری در انتخابات اشتراک می ورزند.

اصل ۱۳۷- زنان مانند مردان از حقوق انتخاب کردن و انتخاب شدن بهره مند میباشند.

اصل ۱۳۸- اتباعی که در ردیف نیروهای مسلح اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی میباشند، مانند سایر اتباع از حقوق انتخاب کردن و انتخاب شدن بهره مند میباشند.

اصل ۱۳۹- انتخاب وکلاء مستقیم است یعنی انتخابات تمام شوراهای وکلای زحمتکشان از شورای قراء و شهرها گرفته تا شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از طرف اتباع بلاواسطه بوسیله انتخابات مستقیم صورت می پذیرد.

اصل ۱۴۰- هنگام انتخابات، انتخاب وکلاء با رأی مخفی بعمل می آید.

اصل ۱۴۱- کاندیداها هنگام انتخابات در حوزه های انتخابیه معرفی می گردند.

سازمانهای اجتماعی و انجمنهای زحمتکشان، سازمانهای حزب کمونیست، اتحادیه های کارگران، شرکت های کوپراتیوی، سازمان جوانان، انجمن های مدنی از حقوق معرفی کاندیدهای وکالت بهره مند میباشند.

اصل ۱۴۲- هر یک از وکلاء موظف است در مقابل انتخاب کنندگان راجع به کار خود و کار شورای وکلای زحمتکشان گزارش دهد و ممکن است در هر موقعی بر طبق تصمیم اکثریت انتخاب کنندگان به ترتیبی که در قانون

مقرر شده معزول گردد.

فصل دوازدهم

نشان، پرچم، پایتخت

اصل ۱۴۲- نشان دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مرکب است از داس و چکش روی کره زمین در زمینه اشعه آفتاب که درون آن خوشه های گندم ترسیم شده و روی آن بزبان های جمهوری های متحده نوشته شده است: «پرولترهای تمام کشورها متحد شوید!» بالای نشان ستاره پنج گوشه منقوش گردیده است.

اصل ۱۴۴- پرچم دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مرکب است از پارچه سرخ که در گوشه بالا نزدیک به چوب پرچم آن داس و چکش طلایی رنگ ترسیم شده است. عرض پرچم نسبت به طول آن مساوی یک به دو می باشد.

اصل ۱۴۵- پایتخت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی شهر مسکو میباشد.

فصل سیزدهم

ترتیب تغییر دادن قانون اساسی

اصل ۱۴۶- تغییر قانون اساسی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی فقط بر طبق تصمیم شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی که با اکثریت اقلا دو ثلث آراء هریک از مجالس آن تصویب شده باشد، بعمل می آید.